

מסכת ברכות

בעזר אלהי המערכות. אתחיל מסכת ברכות

פרק ראשון - מאימתי

ולמה לי עוד סייג לכתחילה וא"כ לדעת הרמב"ם ז"ל שכתב הסייג דעד חצות על כרחך צריך לחלק בין סייג דברייתא לסייג דעד חצות ועיין בבית יוסף (סי' רל"ה ד"ה אבל הרמב"ם) א"כ מנא לן דרבנן דיעבד קאמרי דילמא לא אמרי עד חצות אלא לכתחילה ור"ג לא ס"ל סייג כלל והדרא קושיא לדוכתא. ועוד דלקמן (ט' ע"א) אמרינן להדיא ור"ג מי קאמר עד חצות משמע דלית ליה לר"ג עד חצות כלל. ובזה י"ל דלפי מה שצייד השאג"א ז"ל שם בדעת הרמב"ם ז"ל דבהקטר חלבים ואכילת קדשים דאמרי בהו רבנן עד חצות היינו נמי אפילו בדיעבד הי' אפשר לומר דלא חשיב במתניתין אלא הנהו דעד חצות דידהו הוי אף בדיעבד וא"כ שפיר פריך מי קאמר ר"ג עד חצות אלא דלפ"ז תקשה מאי פריך הש"ס לקמן (ט' ע"א) ואלו אכילת פסחים לא קתני כו' ומשני הא ראב"ע כו' ואי איתא אפי' כר"ע מצי אתיא מתניתין והא דלא חשיב אכילת פסחים משום דגבי פסח וודאי לא עבדי סייג אף בדיעבד דאכילת פסחים מעכבא וכן מוכח להדיא בסוף ערבי פסחים (ק"כ ע"ב) דמוקי מתניתין דפסח אחר חצות מטמא את הידים כראב"ע ודלא כר"ע. ע"כ הנכון בדעת הרמב"ם כמו שכתב הכסף משנה (שם) דפסק כחכמים והוא ז"ל מפרש הא דאמר רבי יהודה אמר שמואל הלכה כר"ג היינו בפירושו בדעת חכמים דלא אמרי עד חצות אלא משום סייג ולא מן התורה. ואפשר עוד לומר בדעת הרמב"ם ז"ל דהוא פסק כדברי בניו של ר"ג דיחיד ורבים הלכה כרבים והא דאמר ר"י הלכה כר"ג זה הוא משום דאזיל לטעמיה דס"ל דק"ש דרבנן ולא החמירו בו לעשות סייג כי היכא דלא עשו סייג בתפלה אלא

משנה מאימתי כו'. הנה שיטת תלמידי רבינו יונה (ב' ע"א ד"ה וחכמים) בזה דלרבנן דאמרי עד חצות משום סייג היינו דאפילו בדיעבד לא יצא והכריחו לזה דאי הסייג הוא רק לכתחילה א"כ מאי איריא עד חצות הלא חכמים עשו סייג לקרותה תיכף בשעת צאת הכוכבים כדתניא (ד' ע"ב) חכמים עשו סייג כו' אלא על כרחך צריך לומר דהא דאמרי רבנן עד חצות היינו אף בדיעבד ור"ג שאמר עד שיעלה עמוד השחר היינו בדיעבד אבל לכתחילה משעת צאת הכוכבים:

אבל יש לדקדק מהא דלקמן דף ט' (ע"א) דאמרו בניו של ר"ג לר"ג רבנן פליגי עלך ויחיד ורבים הלכה כרבים או דילמא כו' והאי דקאמרי עד חצות כדי להרחיק ולשיטת תלמידי רבינו יונה האמת הוא דלרבנן אחר חצות אין צריך לקרות עוד ומשום סייג כדי כו' דהסייג הוא בדיעבד ואכתי פליגי עלי' דר"ג ויחיד ורבים הלכה כרבים ודוחק לחלק בין אי הפטור לרבנן אחר חצות הוי מדאורייתא או מדרבנן:

והנה לקמן (ח' ע"ב) אמר ר' יהודה אמר שמואל הלכה כר"ג משמע דלית לי' סייג כלל וכן הוא דעת הרא"ש ז"ל (סי' ט') אבל הרמב"ם ז"ל כתב (פ"א מה' ק"ש ה"ט) הסייג שעד חצות וכתב השאגת אריה ז"ל (סי' ד') דהוא ז"ל מפרש כפירוש תלמידי רבינו יונה דחכמים דאמרי עד חצות אפילו בדיעבד ור"ג לא פליגי עלייהו אלא בדיעבד אבל לכתחילה מודה דעד חצות. ולא הבנתי דהא כבר כתבתי דעיקר ההכרח הוא לשיטת תר"י דהא לכתחילה הסייג הוא משעת צאת הכוכבים